

Boek 1 / Topic 9**Beperking van het gemeenschappelijk vermogen**

YVES-HENRI LELEU

79. De echtgenoten kunnen in hun huwelijkscontract bedingen opnemen die een beperking van de samenstelling van het gemeenschappelijk vermogen met zich meebrengen, mits echter de gemeenschappelijke massa niet overmatig te verminderen, dit om te voldoen aan het vereiste van interne samenhang van het huwelijksstelsel⁹⁵.

80. Alhoewel de vruchten, opbrengsten en interesten van de goederen die eigen zijn aan de echtgenoten uit het gemeenschappelijk vermogen kunnen uitgesloten worden⁹⁶, mogen de echtgenoten echter, zonder het gemeenschapsstelsel te ont-aarden, de gemeenschappelijke kwalificatie van de beroepsinkomsten of het vermoeden van gemeenschap niet uitsluiten⁹⁷.

81. De uitsluiting van goederen uit het gemeenschappelijk vermogen heeft geen automatische weerslag op het passief. Zo blijven de interesten, die met de schulden verbonden zijn, definitief ten laste van het gemeenschappelijk vermogen, tenzij anders voorzien werd in de betrekkingen tussen de echtgenoten.

82. Een in het huwelijkscontract opgenomen zgn. beding van aanhorigheid laat toe om een goed dat ingevolge het vermoeden van gemeenschap of andere bepalingen als gemeenschappelijk gekwalificeerd wordt, te kwalificeren als eigen goed. Een dergelijk beding is bijvoorbeeld nuttig voor het eigen maken van een perceel grond dat gelegen is naast de woning die eigen is aan een echtgenoot en dat de echtgenoten van plan zijn tijdens het huwelijk te verwerven (het begrip ‘toebehoren’ in de zin van art. 1400, 1 BW slaat enkel op de door natrekking verkregen goederen)⁹⁸.

83. Deze doelstelling om een eenheid van kwalificatie na te streven is ook nuttig voor bepaalde beroepsgoederen⁹⁹.

95. Zie o.m. K. BOONE, “Bedingen inzake de vergoedingsrekeningen”, *NJW* 2004, 254; C. PARIS, “L'autonomie de la volonté” in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux*. 2. *Contrat de mariage et modification du régime matrimonial*, *Rép.not.*, t. V, l. II, Brussel, Larcier, 1999, nrs. 471 e.v.

96. Brussel 10 november 1994, *Rev.not.b.* 1995, 204.

97. Zie in dit verband, B. CARTUYVELS, “Les régimes de communauté conventionnelle” in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux*, 4, *Les régimes conventionnels – Le droit transitoire*, *Rép.not.*, V, I, II, Brussel, Larcier 2002, nrs. 1220 e.v.; A. VERBEKE, *Le contrat de mariage de séparation de biens. Plaidoyer pour une solution équitable*, Antwerpen, Kluwer, 1997, 39, nrs. 51 e.v.

98. Mits vergoeding voor het gemeenschappelijk vermogen indien dat goed door dat vermogen werd gefinancierd.
99. Ph. DE PAGE, “Le sort des outils et instrument de travail” in L. RAUCENT (ed.), *Dix années d'application de la réforme des régimes matrimoniaux*, Louvain-la-Neuve/Brussel, Academia/Bruylant, 1987, 89.

De beroepsactieve echtgenoot kan wensen dat niet alleen de werktuigen en instrumenten die dienen voor de uitoefening van zijn beroep (zie ook topic 5, nr. 54), maar ook de tijdens het huwelijk in het kader van zijn beroep verworven onroerende goederen, en immateriële goederen, zoals een handelsfonds of een cliënteel, gekwalificeerd worden als eigen goederen. Om het gemeenschappelijk vermogen niet te benadelen, verdient het de voorkeur een vergoeding voor dat vermogen uit te sluiten, of althans te modaliseren derwijze dat haar bedrag, in afwijking van de wettelijke bepalingen, zou kunnen vastgelegd worden op de bij de ontbinding van het stelsel restwaarde van de beroepsgoederen¹⁰⁰.

Indien de beroepsactiviteit in vennootschapsvorm wordt uitgeoefend, zijn de *aandelen* verworven tijdens het huwelijk principieel gemeenschappelijk (art. 1405, 4), tenzij artikel 1401, 5° toepasselijk is, m.n. indien in de vennootschap alle aandelen op naam zijn, en toebedeeld zijn aan of ingeschreven zijn op naam van één echtgenoot alleen. In dat laatste geval behoort slechts de waarde van het aandeel tot het gemeenschappelijk vermogen, terwijl de lidmaatschapsrechten, als eigen goed, onder het exclusief bestuur van de echtgenoot-vennoot blijven. Hoewel het gemeenschappelijk karakter van vennootschapsaandelen, althans van hun waarde, billijk overkomt, kan het aangewezen zijn een onderscheid te maken tussen aandelen in vennootschappen waarin één echtgenoot beroepsactief is, en deze uit het gemeenschappelijk vermogen te sluiten, en aandelen in vennootschappen die verworven worden als belegging, en deze niet uit te sluiten. Het nadeel van de eigen kwalificatie van aandelen in vennootschappen waaruit het gemeenschappelijk vermogen beroepsinkomsten haalt, is dat de echtgenoot-vennoot daardoor over een aanzienlijke vrijheid beschikt om zijn (eigen) belang als eigenaar van de aandelen te laten primeren op dat van het gemeenschappelijk vermogen als genietter van (beroeps)inkomsten¹⁰¹.

84. Levensverzekeringssuitkeringen kunnen gekwalificeerd worden als eigen goederen, zelfs indien de verzekeringspremies betaald werden met gemeenschappelijke fondsen en zelfs indien de echtgenoten uitsluitend spaardoeleinden beogen, voor zover deze wil tot eigen verklaring in het huwelijkscontract duidelijk verwoord wordt. Gelet op de alom bekende rechtspraak van het constitutionele hof, dient de notaris de aandacht van de echtgenoten op eventuele afwijkingen van de constitutionele rechtspraak te vestigen (zie voor nuance in het licht van het cassatiearrest van 24 januari 2011, *supra*, topic 5). Het kan opnieuw nuttig zijn een vergoeding ten gunste van het gemeenschappelijk vermogen te voorzien wanneer de verzekeringsprestatie gekwalificeerd wordt als eigen goed.

100. Rb. Luik 25 februari 2002, *Rev.trim.dr.fam.* 2004, 460. Daarover Ph. DE PAGE, *Le régime matrimonial*, Brussel, Bruylant, 2003, 74, nr. 75.

101. Daarover o.m. Y.-H. LELEU en S. LOUIS, "Les actionnaires mariés sous le régime de la communauté légale" in O. CAPRASSE (ed.), *Le statut des actionnaires (S.A., S.P.R.L., S.C.) – questions spéciales*, Liège, C.U.P., nrs. 22 e.v., p. 96 e.v.; B. WAUTERS, *Aandelen en echtscheiding*, Antwerpen, Maklu, 2000, p. 468 e.v.

85. Het huwelijkscontract kan voor de echtgenoten ook de aanleiding zijn om klaarheid te scheppen omtrent de kwalificatie van de op een bankrekening gestorte eigen fondsen (zie *supra*, topic 5). Het is aangewezen dit te regelen onder de vorm van een eigendomsvermoeden, weerlegbaar.